

гария (1393—1396) и Цариградъ (1453), на Балканския полуостровъ настанала голѣма промѣна.

Вечъ около 1835-1840 г. въ Цариградъ има доста българи. Послѣ тѣ образуватъ разни еснафи, които почватъ да играятъ нѣкаква роля. Най-голѣмъ билъ абаджийскиятъ еснафъ, въ Хамбаря. Тамъ работѣли до 1000 българи — шиели отъ български шаякъ дрехи за турската войска въ време на султанъ Махмудъ II. Тѣ имали полувоенна организация. После абаджииѣ се премѣстили въ Галата. Центъръ пѣкъ на по-заможнитѣ българи търговци почналъ да става Балкапанъ-ханъ. Българскитѣ търговци продавали въ Цариградъ главно български земледѣлски, скотовѣдски и индустриални произведения — жита, брашна, оризъ, розово масло, сирене, масло, овни, шаяци, ъби, гайтанъ, чорапи, желѣзо и др. Следъ Танзимата (1839 г.), та чакъ и до 1877 г., въ Цариградъ отивали съ своята селска носия и друга категория българи, които пасѣли царскитѣ коне и косѣли околнитѣ ливади.

Но казанитѣ българи отивали бекари и у тѣхъ още не било развито националното чувство. За тѣхъ поминѣкътъ билъ главниятъ въпросъ. Тѣ се губѣли измежду другитѣ християни, най-вече между едновѣрцитѣ гърци, съ тѣхъ говорѣли повече грѣцки и се черкували въ тѣхнитѣ черкови. И еднитѣ, и другитѣ били все православни християни: авторитетътъ на вѣрата наддѣлявалъ, та понѣкога и по-интелигентни българи явно минавали за гърци и нѣкои се женѣли за грѣкини и се удавали въ грѣцкото море. Та и споредъ стари привилегии, Грѣцкиятъ патриархъ билъ духовенъ и мирски представителъ на българитѣ, па и изобщо на всички православни отъ разни народности. Тѣй дълго време българската цариградска колония представлявала разпрѣснато стадо, което пасѣли пастири вълци и пасѣли турски кеседжии.

И около Цариградъ имало 30-ина села съ преселници българи. Главни отъ тѣхъ били Чанакча-Тарфа.

По-сетне Цариградъ—столица на Падишаха и на Вселенския патрѣархъ, двамата най-висши началници, политически и духовенъ — почналъ да става и най-важниятъ центъръ за просвѣта и за легална борба за нашитѣ духовни, а косвено—и политически права. Българската колония почнала да се окопитва все повече и повече.

Още въ 1838 г. въ Цариградъ пристигналъ енергичниятъ родолюбецъ о. Несфитъ Хилендарски. Той се сприятѣлилъ съ първомайстора на абаджииѣ българи въ Хамбаря — Иванъ Спасовъ отъ Калоферъ, и почналъ да събира абаджииѣ българи въ една стая на Хамбаря, четѣлъ имъ разни молитви, пѣкъ имъ раз-